

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА MOODLE ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ-ПРАКТИКУМУ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ФАХОВИМ СПРЯМУВАННЯМ

Валентина КОВАЛЬЧУК (Кіровоград Україна)

У статті виділені основні риси системи Moodle, які роблять її зручним інструментом у створенні практичного курсу з іноземної мови для студентів немовних спеціальностей.

Ключові слова: навчальне середовище, навчальний курс, навчальні завдання, оцінювання.

The article outlines the key features of the Moodle system that make it a convenient tool for creating a practical foreign language course for university students of non-language specialties.

Key words: learning environment, learning course, learning activities, assessment.

Сьогодні в системі вищої освіти значна увага приділяється інформатизації навчального процесу. Як уважає ряд авторів [4; 6], використання комп'ютерних технологій дає змогу організувати процес передачі інформації студентам більш ефективно, із застосуванням усіх можливих каналів. Арсенал наявних навчальних програм досить вагомий.

Активно виявляє себе в різних сферах життя глобальна інформаційна мережа Інтернет, а Інтернет-навчання починає превалювати на всіх рівнях здобуття освіти, поступово займаючи місце традиційних форм [8]. Наразі 27% освітньої інформації розповсюджується через системи онлайн-навчання. Понад 95 % студентів засвідчують вільний доступ до всесвітньої інформаційної мережі й комп'ютерної техніки, у тому числі й у домашніх умовах. Щодо викладачів, то відсоток доступу й використання новітніх інформаційних технологій теж немалий, і сягає в середньому 87% [8].

Нові інформаційні технології широко застосовуються у вивченні іноземних мов. Фахівці стверджують, що сама природа Інтернету впливає на засвоєння іноземної мови, перетворюючи його на інше навчання, динамічніше та ефективніше [2; 4; 8]. Це сталося завдяки тому, що Інтернет, по-перше, містить безмежну й невичерпну кількість джерел для навчання іноземної мови; по-друге, дає можливість майже без обмежень спілкуватися мовою, яка вивчається, у віртуальному просторі. Інтернет є унікальним засобом комунікації.

Чільне місце в онлайнному навчанні посідає віртуальне навчальне середовище з відкритою платформою Moodle. Доведена висока ефективність програмних продуктів на його базі для вивчення іноземних мов на різних етапах засвоєння [3].

У цій статті ставимо за мету різнобічно висвітлити актуальність і доцільність використання онлайнного навчального середовища Moodle для створення електронного курсу-практикуму з іноземної (англійської) мови в межах викладання навчальної дисципліни "Іноземна мова за фаховим спрямуванням".

Численні викладачі іноземної мови, методисти й розробники навчальних курсів та фахівці у сфері інформаційних технологій одностайні в тому, що віртуальне навчальне середовище Moodle є найбільш вдало адаптованим до вивчення мов, оскільки несе в собі органічно поєднану комунікативну спрямованість усіх його структурних підрозділів та окремо взятих елементів [2; 3].

Ось деякі із характеристик, які роблять Moodle особливо привабливим для викладачів іноземної мови [2]:

легкий у використанні; відсутня необхідність у спеціалізованих знаннях у галузі інформаційних технологій;

можливість доступу до інформаційних ресурсів через Web;

має місце взаємодія між викладачем і студентом;

можливість співпраці студентів під час виконання навчальних завдань;

надання незалежного каналу (доріжки) навчання кожному студентові;

детальне відслідковування навчальних дій студентів і зворотний зв'язок;

захищеність навчального середовища;

автоматичне накопичення бази даних.

Беручи до уваги той факт, що інформаційне середовище Moodle відповідає більшості вимог, які висувуються до інструментальних засобів упровадження й презентування сучасної інноваційної навчальної продукції, ми вважаємо за доцільне спиратися на наступні положення як базисні під час розробки електронного курсу-практикуму з іноземної мови:

чітку організацію навчального матеріалу, його технологічність, керованість/підконтрольність;

реалістичність змісту матеріалу, його співвіднесеність із сучасними комп'ютерними й психолого-педагогічними технологіями;

відповідність матеріалу, що вивчається, загальноприйнятним пізнавальним еталонам і культурним стереотипам, які мають місце в соціумі;

створення оптимальних умов для самостійної роботи студентів, які опановують навчальну дисципліну;

відкритий характер змісту навчального матеріалу для користувачів курсу, де залишається простір для до- чи переоформлення зразків, що пропонуються.

Для добору навчальних завдань з іноземної мови в межах курсу, що вивчається, вважаємо за доцільне скеровуватися наступними тезами [1; 5]:

– навчальні завдання мають спиратися на знання студентів, набуті ними в середній школі, а також ураховувати їхній життєвий досвід, їхній статус та коло інтересів і спілкування;

– навчальні завдання обов'язково інтегрують у собі чотири види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання і письмо), тому що вони підсилюють і взаємодоповнюють одна іншу;

навчальні завдання мають бути урізноманітнені за типами, цілями й способами їхнього виконання, аби забезпечити всебічну й тривалу практику того чи іншого мовного явища або тієї чи іншої мовної компетенції;

навчальні завдання дають можливість студентові чітко зрозуміти й з'ясувати структуру навчального тексту з тим, аби виробити навички роботи з іншомовними текстами в цілому й фаховими зокрема;

навчальні завдання мають бути максимально автентичні, щоб студенти мали змогу відстежувати результат своєї взаємодії з дійсним мовним матеріалом;

навчальні завдання мають додавати студентам впевненості в здобутих ними знаннях і набутих компетенціях, тобто повинні мати практичну спрямованість;

навчальні завдання уможливають студентам у межах курсу, що вивчається, розв'язувати проблемні завдання, відкривати нове, аналізувати й порівнювати факти, різні думки, погляди на одне й те ж питання.

Робота над кожною вправою поділяється на певні чітко визначені етапи, які забезпечують логічну послідовність навчальних дій під час виконання кожного завдання в повній відповідності з його структурними елементами. Так, кожна вправа містить у собі наступні компоненти: 1) завдання чи інструкцію до виконання вправи, яке має бути вмотивованим і комунікативним за своєю спрямованістю; 2) за необхідності зразок або зразки виконання відповідної вправи; 3) власне вправу чи то її головну, змістовну частину; 4) оцінку виконаних навчальних дій або у вигляді формального, кількісного показника (в балах, відсотках), або якісну (коментар щодо отриманого результату, який містить у собі певні рекомендації, заохочення та мотивує до виконання завдань більш високого рівня).

Алгоритм виконання кожної окремо взятої вправи теж усталений: по-перше, студенти ознайомлюються з інструкцією щодо виконання вправи, визначають кожен особисто для себе її рівень складності; по-друге, звертають детальну увагу на подані зразки, що вказують на ті навчальні дії, які мають бути виконані; по-третє, студенти самостійно виконують усі заплановані навчальні дії в цій вправі; по-четверте, перейшовши до блока оцінювання, отримують оцінку з коментарем або ж, перемістившись до підрозділу самоконтролю, переглядають й аналізують допущені помилки і в разі необхідності повторюють виконання вправи чи виконують ряд додаткових вправ на це або подібне йому мовне явище для закріплення навички.

Із досить великого арсеналу запропонованих системою Moodle навчальних завдань найбільш вдалими для курсу, що розробляється, на нашу думку, є наступні:

Навчальні завдання, їхня спрямованість	Співвіднесеність навчальних дій студентів із можливостями системи Moodle	Основні форми контролю виконання вправ
1. Фонетичні вправи/ pronunciation exercises	Надається можливість відпрацьовувати вимову як окремих звуків, так і цілих слів на розрізнення близьких за артикуляцією фонем	Самоконтроль
2. Фонетичні вправи на сприйняття іноземної мови на слух/listening and repeating exercises	Виконуючи подібні завдання, студенти вправляються у вимові як окремо взятих слів, вживанні словесного наголосу, так і в засвоєнні типових інтонаційних моделей іноземної мови	Самоконтроль
3. Вправи на засвоєння (фахової) лексики /vocabulary exercises	Модуль Quiz дозволяє виконання наступних лексичних вправ: а) вправи на заповнення пропусків/vocabulary gap-fill exercises; б) вправи на знаходження відповідностей/vocabulary matching exercises; в) вправи на співвіднесеність окремого терміна малюнкові, уривкові тексту або дефініції/ picture or text matching exercises;	Автоматизований контроль

	<p>г) створення власного глосарію/creating a personal glossary;</p> <p>д) ранжирування слів у словнику за рівнем їхньої корисності/уживаності/rating the usefulness of words in a glossary.</p> <p>Можливі варіанти комбінованих вправ</p>	
4. Вправи на розвиток діалогічного мовлення/keeping students participate in a dialogue	Студенти беруть активну участь у запропонованих діалогах, реагуючи на репліки диктора з можливим аудіозаписом свого мовлення та його прослуховуванням	Самоконтроль, індивідуальний контроль викладача
5. Презентація монологічних висловлювань студентів/ getting students to present their monologs	Moodle дає змогу студентам здійснити аудіозапис власних монологічних висловлювань із запропонованої (фахової) тематики з можливою презентацією в блогах Moodle.	Індивідуальний контроль викладача, можливі коментарі студентів та самоконтроль
6. Вправи на формування навичок роботи з (фаховим) текстом/investigating texts	<p>Moodle пропонує цілий ряд до- і післятекстових вправ на розуміння структури тексту й засвоєння його змісту:</p> <p>а) тестові завдання множинного вибору /multiple-choice quizzes;</p> <p>б) заповнення пропусків/ gap-fill activities;</p> <p>в) вправи на знаходження відповідностей/ matching activities.</p> <p>Можливі комбіновані за характером вправи</p>	Автоматизований контроль
7. Вправи на засвоєння граматичного матеріалу/grammar exercises	<p>Модуль Quiz дає можливість виконувати наступні вправи граматичного спрямування:</p> <p>а) вправи на визначення порядку слів у реченні/ word order exercises;</p> <p>б) вправи на узгодження дієслівних форм/ verb agreement exercises;</p> <p>в) вправи на визначення часових форм/tense exercises;</p> <p>г) тестові завдання множинного</p>	Автоматизований контроль

	вибору/ multiple choice quizzes; д) вправи на заповнення пропусків/gap-fill exercises; е) вправи типу "вірно-хибно"/true-false exercises; є) вправи на знаходження і виправлення помилок. Можливі варіанти комбінованих вправ	
--	---	--

Наведемо приклади деяких із зазначених вище навчальних завдань:

Приклад 1 (зразок вправи на засвоєння фонетичної форми окремих слів-термінів)

1. Прочитайте наведені нижче терміни, повторюючи кожне слово за диктором.

Arithmetic, geometry, algebra, calculus, statistics, multiplication, subtraction, mathematician, addition, percent, quantity, division, fraction, triangle, proportion, decimal, quadrilateral, angle, square, circle, root, compass, equation.

2. Самостійно прочитайте всі слова; порівняйте свою вимову з поданими зразками.

Приклад 2 (зразок фонетичної вправи на засвоєння інтонаційних моделей розповідного речення, удосконалення техніки читання)

1. Прочитайте наступні твердження, повторюючи інтонаційну модель за диктором.

Geometry is a branch of mathematics. It is also called the science of spaces.

Geometry is divided into plane geometry and solid geometry.

Plane geometric figures include circles, triangles, and quadrilaterals.

Solid geometric figures are represented by cubes, cones, spheres.

Trigonometry is based on certain properties of triangles.

Geometry has practical applications in many fields.

Geometric shapes are all around us.

Designers, metalworkers, and photographers use geometric principles in their jobs.

Architects and engineers must understand the properties of geometric objects to construct buildings.

We can better understand our world by knowing something about geometry.

2. Самостійно прочитайте фрази; порівняйте свою вимову й інтонаційне оформлення синтагм із поданими зразками.

Приклад 3 (зразок вправи на засвоєння іншомовної лексики)

Завершіть речення, використовуючи подані в рамці слова.

polarity theory light technologies current Radioactivity
positron accelerated Nobel Prize photoelectric

A positive electron or _____, was founded in 1932.

In 1921 Einstein received a _____ for his photoelectric theory.

Photon is a unit of _____ that carries energy and has no mass.

Solar panels use the _____ effect to convert the Sun's light into electricity.

Max Planck developed a _____ of radiation from hot bodies.

An electron has the same charge as a proton but with opposite _____.

_____ ionizes the atoms in living tissue and can cause illness, death, and genetic mutations.

Ionized atoms generally conduct electric _____ with greater ease than electrically neutral atoms.

Physics research has led to many new _____, such as satellite-based telescopes and communications.

An electron in an orbit is constantly _____ toward the nucleus.

Приклад 4 (зразок вправи на засвоєння лексики)

Співвіднесіть кожен із поданих термінів з його визначенням.

Astronomy	the system containing the sun and the bodies held in its gravitational field, including the planets, the asteroids, and comets.
Sun	the scientific study of the individual celestial bodies and the universe as a whole.
Astrophysics	any of a vast number of celestial objects that are visible in the clear night sky as points of light.
Telescope	the branch of physics concerned with the physical and chemical properties, origin, an evolution of the celestial bodies.
Solar system	the star at the centre of our solar system.
Star	a celestial body orbiting around a planet or star.
Planet	an optical instrument for making distant objects appear larger by use of a combination of lenses or lenses and calculations.
Satellite	any of the nine celestial bodies, Mercury, Venus, Earth, Mars, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptune, or Pluto, that revolve around the sun in elliptical orbits and are illuminated by light from the sun.
Unlverse	the third planet from the Sun.
Earth	the force by which all masses attract all other masses.
Gravltly	everything that exists.

Приклад 5 (зразок вправи на розвиток діалогічного мовлення)

1. Візьміть участь у розмові, відповідаючи на запропоновані репліки. Порівняйте ваші висловлювання з поданими зразками.

Karina: Hi. How are you?

Andriy (in a half whisper): Say you're OK. Ask Karina how she is.

(3 seconds pause) Then say:

I'm OK. How are you?

Karina: I'm good. Are you doing anything this evening?

Andriy: Say you're not doing anything. Ask her what she has in mind.

(5 seconds later) Then say:

No, I'm not doing anything. Why? What do you have in mind?

Karina: Well there's an interesting exhibition on at the Art Gallery, and I don't fancy going alone. Do you want to come with me?

Andriy: Say you'd be delighted. Ask her what time she wants to go.

(5 seconds pause). Then say:

I'd be delighted! What time do you want to go?

Karina: How about quarter after six?

Andriy: Say you can't manage that as you have a meeting till 6.30, and ask her if 7 would be OK.

(5 seconds pause). Then say:

I can't manage that, as I have a meeting till 6.30. Would 7 be OK?

Karina: 7 would be fine. That's great!

Andriy: Tell Karina you're looking forward to it and you'll see her later.

(5 seconds pause). Then say:

I'm looking forward to it. See you later.

Приклад 6 (зразок можливого варіанту монологічного висловлювання на задану тему)

Зробіть презентацію монологічного висловлювання за названою темою.

Atmosphere

The atmosphere is a thin layer of air that protects the Earth from the burning sun and the freezing cold of space. Without it life could not survive.

The Earth's atmosphere is a mixture of gases, water vapour, and dust particles. Almost four-fifths of the air is made up of nitrogen. Nearly one-fifth is oxygen, which is essential for almost all life. People and animals need oxygen to breathe and to turn food into energy. There are only small amounts of carbon dioxide in the air, but this gas, too, is vital to life. Green plants use carbon dioxide to make food.

Water vapour enters the atmosphere by evaporating from oceans, lakes, rivers, and the Earth's surface. Clouds and fog form from the vapour. The water in clouds can evaporate back into the atmosphere or fall as rain, sleet, or snow.

Приклад 7 (зразок вправ на засвоєння змісту прочитаного тексту)

Прочитайте текст і виконайте такі завдання.

Modern computers

The physical computer and its components are known as hardware. Computer hardware includes the memory that stores data and instructions; the central processing unit (CPU) that carries out instructions; the bus that connects the various computer components; the input devices, such as a keyboard or mouse, that allow the user to communicate with the computer, and the output devices, such as printers and video display monitors, that enable the computer to present information to the user.

The programs that run the computer are called software. Software generally is designed to perform a particular type of task – e.g. to control the arm of a robot, to weld a car's body, to write a letter, to draw a graph, or to direct the general operation of the computer.

The operating system (OS) is software that controls the hardware. Most computers generally run the Microsoft Windows OS.

The interaction between the input and output hardware is controlled by software called the Basic Input Output System (BIOS).

Task 1. Decide if the sentences are true (T) or false (F).

- 1. The sets of programs that tell a computer how to do a particular job are called computer software. _____
- 2. Computer software includes computer machinery and equipment. _____
- 3. The bus connects the main parts of a computer so that signals can be sent from one part of the computer to another. _____
- 4. The CPU is the part of a computer that translates commands and runs programs _____
- 5. Input devices that display information include monitors and printers. _____
- 6. Operating system is the basic software that controls a computer. _____

Task 2. Find the words in the text that mean:

the machinery and electronic parts of a computer system that you can touch _____

the set of buttons that you press to operate a computer _____

the programs used by a computer _____

a small device that you move across a surface with your hand to control the movement of the cursor _____

a machine that is connected to a computer and that prints on paper _____

a separate part of a PC with a large screen that shows information from the computer _____

an electronic machine that performs calculations and processes information with astonishing speed and precision _____

the part of a computer where information can be stored _____

Task 3. Complete the sentences with words in the box.

memory computer devices printers screen keyboard functions bus
 A _____ is an electronic machine that accepts, processes, stores and outputs information.

Information from a PC is displayed on a video monitor or it can be printed on laser, dot-matrix, or inkjet _____.

A PC has electronic _____ to store instructions and data.

The CPU directs logical and arithmetical _____ and runs computer programs.

Output _____ let us extract the results from a computer.

Information and commands are entered by the user via a _____ or a pointing device called a mouse.

A television or part of a computer with a _____, on which you can see pictures or information is called a monitor.

The _____ enables the components in a computer to communicate.

Приклад 8 (зразки вправ на засвоєння правил уживання артиклів)

Завершіть речення, обираючи з поданих варіантів один правильний.

1. Julia goes to _____ on the bus.

- a) work b) a work c) the work

2. I don't know what to do. It's _____ problem.

- a) quite difficult b) a quite difficult c) quite a difficult

3. _____ starts at eight o'clock.

- a) School b) A school c) The school

4. We need to protect _____ from pollution.

- a) envlronment b) the envlronment c) some envlronment

5. I like listening to _____ when I come home.

- a) the music b) a music c) music

6. His parents believe that _____ is a very important thing.

- a) education b) an education c) the education

7. We had _____ time at the disco yesterday.

- a) really nice b) a really nice c) really a nice

Оцінювання. Віртуальне навчальне середовище Moodle і його найпоширеніший модуль Quiz надають широкі можливості щодо оцінювання навчальних здобутків студентів. При цьому Moodle враховує наступне:

забезпечення детального зворотного зв'язку на кожен із мовних аспектів, що вивчається; можливість створення шкал оцінювання навчальних дій студентів з іншомовним навчальним матеріалом;

можливість занесення оцінок до віртуального "класного журналу" з подальшим їхнім накопиченням чи створенням бази даних на кожного студента й виведення середньостатистичного показника успішності по групі.

Модуль Quiz надає цілий спектр можливостей щодо проведення й повної автоматизації процедури тестування тих, хто навчається на різних етапах оволодіння іноземною мовою. Важливою рисою шкал оцінювання є заохочення студентів, їхнє мотивування й надання рекомендацій.

У режимі "by default" Moodle пропонує нам "Common European Framework" для оцінювання навчальних результатів. Інші шкали можуть також бути введені викладачем чи розробниками курсу.

Висновки

Наразі Moodle є найпоширенішим віртуальним навчальним середовищем в освітньому просторі й досить вдалим для вивчення предмета "Іноземна мова за фаховим спрямуванням", оскільки забезпечує комунікативну й практичну спрямованість навчального матеріалу, високий рівень індивідуалізації здобуття іншомовних компетенцій та простоту у використанні.

Інформаційне середовище Moodle відповідає програмним вимогам до викладання іноземної мови на немовних факультетах і кількості годин, відведених на її вивчення, та враховує зрослу частку самостійної роботи студентів з навчальним матеріалом.

Відкритий характер онлайн-платформи Moodle надає можливість вносити корективи, зауваження у створюваний курс-практикум, удосконалювати зміст навчального матеріалу й форми роботи з ним.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Kathleen Graves. Designing Language Courses. – Heinle & Heinle Publishers. – Boston, 2000.
2. Jaff Stanford. From Technologies to Solutions. Moodle 1.9 for Second language Teaching. – Birmingham- Mumbai: PACT Publishing, 2009. – 524 p.
3. Jason Myrick. Moodle 1.9 Testing and Assessment. – Birmingham- Mumbai: PACT Publishing, 2010. – 348 p.
4. Современные информационные технологии в образовании: Сб. – М.:Школа-Press, 2005/2010.
5. Скіяренко Н.К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних навичок і вмінь //Іноземні мови. – 1999. – №3. – С. 3-7.
6. Кравченко В.В. Застосування програмного комплексу ELBOOK для підтримки навчання іноземних мов// Модернізація освіти: пошуки, проблеми, перспективи/ Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Київ – Переяслав-Хмельницький, 2006. – С. 153- 155.
7. Задорожня Н.А. Про структуру підручника з англійської мови як другої іноземної для вищих навчальних закладів// Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару "Сучасні стратегії та методи навчання іноземних мов у контексті європеїзації освіти". – Горлівка, 2009. – С. 27- 29.
8. Долинський Є. Стан сформованості комунікативної компетенції майбутніх перекладачів у процесі дистанційного навчання//Наукові записки. – Випуск 96(2). – Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. – 2011. – С. 492 – 495.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Валентина Ковальчук – старший викладач кафедри іноземної філології Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: роль вимови у вивченні іноземних мов; місце інформаційних технологій в удосконаленні іншомовних компетенцій.